

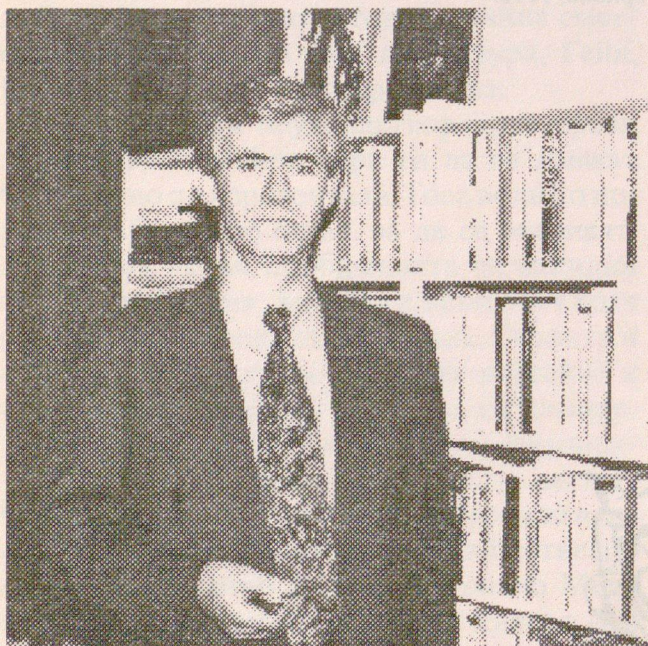

„ТЪРГОВИЯТА С КНИГИ Е ДОБЪР БИЗНЕС, СТИГА ДА СЕ ПРАВИ КАКТО ТРЯБВА...“

Така смята ръководителят на отдел при книжарница „Стандарт Букхандел“ във фламандския град Хаселт и допълва наблюденията си в откровен разговор по проблемите на книгоразпространението и издателската дейност

Лъчезар Георгиев

Г-н Валтер Ванрой живее и работи в Хаселт. Книжарницата на книгоразпространителската групировка „Стандарт Букхандел“ в града е най-голямата и най-добре уредена в Белгия. Самият г-н Ванрой е схванал добре тънкостите на този бизнес и от няколко години ръководи просперирация отдел за външни продажби.

Г-н Валтер Ванрой сред любимите книги от личната си библиотека.

• *Как се захващате с тази нелека и отговорна дейност?*

Вижте, някога аз свирех на цигулка, завършил съм дори средно музикално училище. На четирийсет пък започнах да следвам музикална теоретична специалност. А като книготърговец преди доста години започнах без специално образование. В Белгия няма висш институт за подготовка на книгоразпространители и издатели, докато в Холандия, в Амстердам, има такива специалности. Но понякога е достатъчно много да желаеш, да изпитваш любов към онова, с което трябва ежедневно да работиш, и така се ражда една чудесна хармония. А аз отдавна чувствам почти осезаема обич към книгата. Обичам да съм сред този богат и пъстър свят на автори, непознати територии, нови пространства, и всичко това е много хубаво, увлекателно, особено когато започваш да служиш на това, което ти е в сърцето...

• *Съществува ли някаква структура, която да се занимава във Фландрия с проблемите на издателската и книгоразпространителската работа?*

Да, на практика функционира едно обединение за подкрепа на фламандската издателска дейност, под формата на институт. В него има една група, нещо като управа на книгоразпространители, която се избира от

представители на цялата страна, а също и управа на издателите на книги. Институтът издава специализирано списание — „Съобщение“, което излиза веднъж на две седмици, предимно по проблемите на книгоразпространението. Обемът му се движи обикновено около 20 страници за брой. Включва новини, новости в книготърговията, има и постоянна рубрика, в която се посочва кои книги са се свършили и кои са новите заглавия. Така се получава обратна информация за клиентите и за търговията, за това, какво да се поръчва като книга — тематика, специфика на жанра, брой екземпляри. Това обединение или съюз възниква поради необходимостта от координация, от нуждата да се създаде една джентълменска атмосфера въпреки конкуренцията.

• *Г-н Ванрой, трябва ли човек с вашата професия да си изгради цялостна представа за състоянието на книгоиздаването в страната, където работи?*

Разбира се, винаги е необходимо да имаш един обобщен поглед върху нивото на издателската дейност, за най-добрите издателства, за най-търсените заглавия. Този интерес трябва да се простира и в посока на нидерландскоезичната литература освен в Белгия, и в Холандия. Бих посочил някои от големите издателства, с които работим — „Кверидо“ и „Бейзихе бей“ от Амстердам, „Стандарт“ от Антверпен, „Акко“ и „Пее-търс“ от Льовен, „Ланно“ от Тилт...

• *„Стандарт Букхандел“ е част от голяма издателска компания в Белгия. Какво бихте разказали за нейната история накратко?*

Около 1915-1916 г. се утвърждава новият за времето си вестник „Стандарт“. Доколкото ми е известно, редакцията е била в Брюксел, но се отделя и един клон в Антверпен, където за известно време е бил преместен секретариатът. И там бива открита първата книжарница на „Стандарт“. Понеже търговията с книги и вестници потръгва

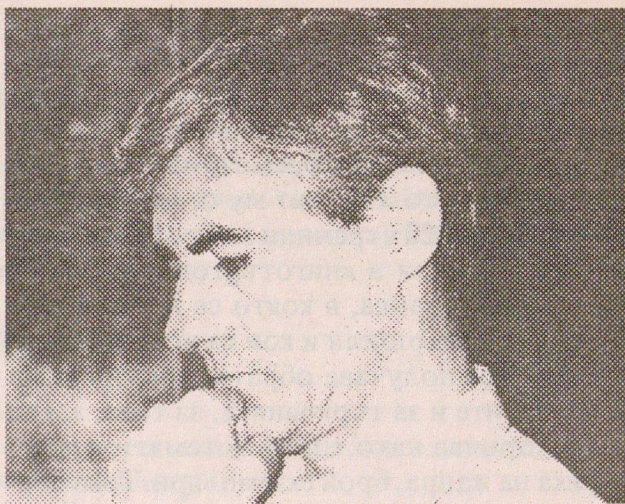
в Антверпен, решава се да бъдат разкрити книжарници в Брюксел, а скоро и в Гент. Книготърговията се оказва печеливше перо. Така в 30-те години бива отворена и четвъртата книжарница — в Льовен. По това време се продават книги на различни издателства от страната и Европа, в най-разнообразни жанрове. Тъй като вестникът разполага с печатница, решава да се започне издаването и на книги. Това става в края на 20-те и началото на 30-те години. Тези формирани структури на „Стандарт“ съществуват и до днес в тясна връзка. В момента „Стандарт“ е предприятие, състоящо се от три клона — вестник, печатница и верига книжарници. За всеки клон има отделно административно ръководство. Около 1974 г. се взема решение вестникът да фалира поради лошото му финансово състояние. Въпросът е съдбоносен — само вестникът ли да бъде закрит, или да се обяви фалит на цялото предприятие. В крайна сметка се решава това да бъде само периодичното издание. От направената финансова ревизия става ясно, че печатницата и книжарницата са здрави финансово. Искам да поясня, че в нашия случай печатница и издателство бяха една обща структура, което в Белгия не е особено често срещано явление. Та тази печатница-издателство добре се развиваше още през 70-те години. А колкото до фалита на вестника, това се дължеше на лош мениджмънт. След това в „Стандарт“ бе закупен от силен мениджър — собственик на „AGFA“ — Германия. Това стана през 1974 г. Подменена бе изцяло пресгрупата, която списваше и издаваше вестника. Впоследствие се направиха и други промени. Печатницата-издателство и книжарниците станаха собственост на „Бюрман Тетероде“ от Амстердам — един крупен собственик на предприятие за производство на хартия и на печатарска техника. Знае се, че печатницата-издателство и книжарниците „Стандарт“ съставляваха само десет на сто

6889/1997

от активите на „Бюрман Тетероде“, като холандският собственик се надяваше, че по този начин ще намери пласмент за произведената от него хартия. Но това не се оправда. Днес „Стандарт“ има четири собственика — главния мениджър, „Южонидерландско издателство“, „Схолтенс“ — холандско издателство, „ГИВМ“ (Регионално инвестиционно дружество на Фландрия).

• След тази разходка назад във времето нека да разкажете и за книжарницата на „Стандарт Букхандел“ в Хаселт, за която се знае, че е най-голямата, най-заредената и с най-добро обслужване в Белгия...

Ние разполагаме с 22 души персонал. Начело е директорът на филиала. Имаме два клона — книжарница за вътрешна продажба и отдел за външни продажби. Това са обикновено продажби по сметка на училища, университети, библиотеки, ведомства, които се извършват по банков път. И двата отдела имат ръководители. Аз отговарям за дейността на втория отдел. Колкото до книжарницата, тя разполага със съответните подотдели. На първия етаж са книгите за масовия читател — издания за дома, за градината, детски книги, пътеводители, белетристика, готварски книги, издания за най-различно хоби, свързано с растения, животни, птици и т. н. На втория етаж клиентът може да намери по-друг тип четиво — история, философия, религия, народопсихология. На следващия етаж е службата за поръчки и получаване на заявените заглавия. Отделът е снабден с компютри, така че клиентът може веднага да получи информация дали в момента книгата е в книжарницата в Хаселт, дали е в системата на „Стандарт“, или е в други книжарници извън фирмата. Допреди петнайсетина години всяка книжарница се грижеше за всичко. Например, ако някой искаше да поръча нещо от Хаселт, трябваше да дойде в нашия град и да си направи заяв-

Четенето на новоизлязла литература е едно от хобитата на г-н Валтер Ванрой.

ката. Същото се отнасяше за рекламата и маркетинга. Сега нещата са твърде различни. С помощта на мощна компютърна система е изградена централизирана служба за поръчки със седалище в Антверпен. В нея работят само 2-3 човека вместо заетите преди това с тази дейност 11 души. Централната служба има вече по-голям бюджет за сметка на книжарниците в отделните градове. Тази тенденция за централизиране, разбира се, създава известно напрежение между книжарниците, а, от друга страна, и монополизъм. Инициативата става по-малка, парите се съсредоточават в централата. Положителното е, че от централата по-лесно се координира и управлява книготърговският процес. Например, всички поръчки от отделните книжарници пристигат там. Това е добре, ако се поръчва и заявява от чужди фирми и издателства — така по-лесно се обработват поръчките. В „Стандарт Букхандел“ книжарниците са 11 — представете си, че единайсет пъти трябва да се поръчва за екземпляри от дадено заглавие, единайсет пъти да се изпращат пакети, докато сега съответният издател прави само една пратка.

• *Трудно бихме допуснали, че една голяма книгоразпространителска верига като „Стандарт Букхандел“ няма и своите проблеми...*

Да, това е естествен процес, когато се работи сериозно и с желание за преуспяване. При нас например съществува проблем с транспорта и ние се опитваме да го разрешим. В последните години от нашите 11 книжарници възникнаха подклонове в по-малки селища — около 60 на брой, и всичко това затруднява много транспортирането на книжарските стоки. Сега обаче шейсетте книжарници от веригата разполагат с компютри и модеми. Цялата администрация — поръчки, продажби, се отчита в централата по компютърен път. Междувременно централата се измести от Антверпен в град Синт Никлаас (Св. Николай). През нощта, след 20 часа, централният компютър автоматично се обажда на всички книжарници и получава от тях цялата информация. Нощем тя се обработва. На сутринта ръководителите на „Стандарт Букхандел“ могат да видят как-

ви са резултатите от продажбите и да проследят направените поръчки, което им развързва ръцете веднага да реагират. Поръчките биват обработвани в централата. Сведенията се изпращат по компютърен път: един път до централния склад и ако търсените книги и други стоки липсват, праща заявки до съответните издателства и ги поръчва. Ако продукцията е налице в централния склад, най-необходимите книги се изпращат на единайсетте големи книжарници — за тях има уреден всеки ден транспорт от централния склад, а за малките — през два дни. Транспортната фирма, която е в договорни отношения със „Стандарт Букхандел“, се намира в Сент Никлаас и се грижи своевременно да осигурява транспорта. Отделно всяка голяма книжарница като нашата в Хаселт има малък автомобил за транспортиране на поръчките до клиентите — библиотеките, университетите и т. н. С други думи, всичко е въпрос на мениджмънт, на стегнатата организация. Когато ги има, то се знае, и резултатите ще са налице...

